

K. k. Hofbibliothek
Wien
J. fol. 635.

V. Gorici, 24 decembra 1884.

Tečaj XIV

SOČA

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejeto v Gorici na dom pošiljana:

Vse leta 1.10
Pol leta 70
Četrt leta 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „poslanicah“ se plačuje za navadno tistoposilno vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „
Za večje črke po prostoru

Posamezne številke se dobivajo po 8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici blizu „svetih kron“, na starem trgu in v mnski ulici ter v Trstu, via Caserma, 3.

Do, isti naj se blagovoljno pošiljajo uredništvu „Soče“ v Gorici na Travniku 16, I., naročninah pa opravištvu „Soče“ Via della Croce št. 4. II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj so blagovoljno frankujejo. — Delalcem in drugim nepremožnim se naročnina zniža, ako se oglase pri opravištvu.

Vabilo na naročbo.

Presrčno zahvaljuje se vsem p. n. gospodom naročnikom plačnikom na dosedanji podpori, vabi jih „Sočino“ uredništvo v porazumu z opravištvom prav uljudno, da bi blagovoljili ostati listu tudi naprej naročniki plačniki ter tako podpirati narodno stvar na Goriškem in širiti politično razumnost in zrelost med ljudstvom, ki je jako sprejemljivo za vse dobro in ki se po svoji politični in splošni izobraženosti lepo odlikuje med svojimi sosedi, posebno druge narodnosti.

„Sočin“ program je znan iz njenega pisanja. Kdor list pazljivo čita, vé pri čem je. Dosedanja pot zdi se nam prava in ne nameravamo posebnih prememb. Edino to želimo in prosimo, da bi nas gospodje rojaki iz mesta in z dežele tudi duševno boljše podpirali. Več glav več vé in več očij več vidi. Za vsako opombo in vsako sporočilo, za vsak migljaj in vsak sestavek bo uredništvo rodoljubom hvaležno, če tudi ne bi moglo porabiti vsega v tisti obliki ali v tisti meri, kakor bi kdo želel. Naj bo „Soča“ glasilo in odmev vse dežele, naj bi rodoljubi iz vse dežele pri nji delovali.

Pogled v preteklo leto.

Navada je časnikarjem, da konec leta pogledajo na to, kar se je godilo na političnem polju v dobi enega leta, ter da izrečejo o tem svojo povoljno ali nepovoljno sodbo. Ako hočemo držati se te navade, reči moramo najprej, da preteklo leto je bilo za nas jako trdo. S početka se nismo zavedali težav, ki so nas čakale, oblakov, ki so se nad našimi glavami zbirali. Polni radosti zaradi uspešnega dela leta 1883. nadaljevali smo dobre volje, kar smo bili uže prej začeli. Posebno v društvenem oziru šlo je prav dobro,

če tudi ne povsem tako, kakor bi kdo želel. Ali le kmalu so se začela kazati znamenja približujoče se vihre. Na onem mestu, s katerega so prej prihajali vetrovi, postalo je naekrat tiho in mirno. Ni bila to naravna tišina, ampak le mir pred hudo uro. Vetrovi so bili napeljani na drugo stran, s katere so začeli najprej po malem, potem pa z vso močjo bučati. Pred vsem so hoteli osmešiti naše najstarejše slovensko društvo v Gorici ter zaplesti je v časnikarske prepire. Ker se jim to ni posrečilo, začeli so z večjo odkritosrčnostjo, surovostjo in lažjo napadati osebe, ki v njem delujejo, ter ovajati jih na raznih mestih, da bi jim škodovali. Enako so postopali plemeniti naši nasprotniki gledé slovenskega političnega lista v Gorici. Iskali so prilike, da bi mu škodovali, in ko jim to ni šlo dovolj hitro od rok, vrgli so se na osebe, da bi jih zadušili. Zvižča in laž med tem nisti počivali, ampak trosili sti krive politične nazore in kriva politična poročila med svet.

Slovenci se pa za vse to nismo zmenili, ampak smo pomagali vsi po svoji moči, da bi „Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici“ dostojno izvršilo blagoslovljenje svoje zastave. Ali tu je pokazala nasprotna sila vso svojo moč. Kar smo prej le slutili, bilo nam je ob oni priliki jasno. Vetrovi so bili premenili pot; nasprotnica nam je bila irredenta, ki je bila sprevidela, da bo mogla doseči, kar je nameravala, ker ni našla ovir niti tam, kjer bi jih naravno pričakovala. Z vso močjo, katero ji je dajala zavest varnosti, dejala se je na ščuvanje, agitovanje, strahovanje, in posrečilo se ji je, da se je morala slavnost odložiti.

S tem je irredenta dosegla deloma svoj namen, ali ob enem je tudi nekaj dosegla, česar ni pričakovala. Slovenci bili so navidezno ponižani, ali ko so popolnoma uvideli podlost in zlo voljo nespravljivega sovraga, ojačali so se ter so zagrozili, da hočejo svojim nasprotnikom kruh drugače rezati. Take zavednosti nismo še videli v slovenskem ljudstvu, kakeršna je bila po odloženju slavnosti podporna društva, pa tudi take malosrčnosti in bojazni za ljubi kruhek nismo doživeli nego pri narodnih naših nasprotnikih po imenovani odložitvi, ko se je slovenski narod na Goriškem pokazal v popolni zavesti svojih pravic in svoje moči.

Zalibog da nekateri možje na slovenski strani niso znali položaja prav izkoristiti ali pa da so se

tega bali in da so začeli nekateri se splošno zadevo verižiti osebne zadeve. To je dalo povod, da se je narod pohujšal in da ni vedel, katere poti bi se držal. Skoro bi se bil vnel domači prepir, ker ni manjkalo kratkovidnih ljudi, ki so mislili, da je treba pregrešek na eni strani očitno kazniti in morobitno zaslugu na drugi prav tako javno in vidno poplatiti. Nasprotniki, ki nas niso mogli premagati s kruto silo, veselili so se, da pride do notranjega razpora, pihali so od vseh strani v žrjavico, da bi zaplamtela, ter so bili polni sladke nade, da česar oni niso mogli doseči, prouzročijo Slovenci sami z medsebojnimi klanjem. Netili so prepir ter dodajali novega ščuvanja in draženja, kolikor so mogli.

Vender med Slovenci so se našli trezni možje, ki niso zagovarjali na svojih ljudeh, kar je bilo slabo, ki so pa pri vsem tem odsvetovali od razpora ter priporočali onotno in skupno delovanje. Prepričalne besede imele so dober uspeh, in kar niso one zmogle, zmogli so hudobni naklepi naših nasprotnikov, katere smo koj zapoznali. Ko so rodoljubi sprevideli, da rušenje in delenje bi bilo le sovragu v korist, popustili so mržnjo in nezaupnost, združili so se in zdaj krepko delujejo za blagor naroda v lepi slogi in z večjo močjo nego so jo imeli prej. Nasprotniki raznih barv so se med tem združili, ali naša pravična pota jim tako presedajo, da že sami na to mislijo, da se prekucniijo. Ako premislimo vsestranske posledke odložene slavnosti, odložitve ne moromo obžalovati; dosegli smo z odložitvijo, česar bi z blagoslovljenjem najbrže ne bili dosegli: naši nasprotniki so se politično kompromitirali (glej pravdo Fitz-Macuz), naš narod je spričal svojo narodno zavednost, rodoljubi so se zjediniili v skupno delovanje, nasprotniki so se nas ustrašili, samo laž in zvižča delati še vedno kakor prej, ali odkar sti odkriti, ne moreti več toliko škodovati.

Napredovali smo tudi gmotno: če tudi ne z velikimi koraki, pa vsaj nekaj. Ljudska posojilnica se je utrdila in pomagala je marsikakemu malemu posestniku iz zadrege. Posebno v sedanjih časih, ko so letine tako slabe, pokazal se je ta zavod neobhodno potreben. Škoda, da se rojaki ne pobrigajo o pravem času zanj, ampak večinom še le tedaj, ko jim je treba podpore. Nadejati se je, da v novem letu bomo napredovali tudi v tem oziru še z večimi koraki nego do zdaj.

LISTEK.

Besedica o cerkvenem petji. (Konec.)

Kaj pa napevi k dotičnim pesmam? „Cecilija“ nam je prinesla v obeh zvezkih izvrstno, dovršeno delo, — pa pretežko za cerkveno petje na deželi. Za skupno ljudsko petje dala bi se jih samo ena tretjina porabiti. Drugi dve tretjini napevov za cerkvene pesmi v omenjeni pesmarici vdobiti se lahko v „Hrvatskej Ceciliji“, pa tudi pri nekaterih slovenskih skladateljih: Dolinarji, Riharji, Grbci, Cvekku, Vavknu i. dr. Razume se samo ob sebi, da to je mogoče le takrat, če je napev primeren dotični pesmi. Skupno ljudsko cerkveno petje se tudi lahko skrajša in olajša tako, da se ustanovi en sam napev za vse one pesmi svetnikov, ki imajo jednako pesniško mero. Če pogledamo v obrednik, je to tudi dovoljeno. Pa kdo se bode tudi toliko napevov učil, kolikorkrat je treba čez leto svetnikom pesem peti?!

Pri izboru napevov za cerkvene pesmi trebalo bi gledati na tri glavne lastnosti. Napev mora biti 1. pobožnega, 2. melodičnega in 3. priprostega izraza ali značaja. Da ne sme manjkati nobeni pesmi čiste harmonije, — samo ob sebi se to razume.

Slovan sploh neguje v dosti večji meri melodijo nego Roman ali German; tudi v pesmih resnobnega duha. To nam jasno svedoči narodne pesmi

in popevke, v katerih se izraža narodni čut in narodno mišljenje. Da se tega popolnoma prepričamo, pogledajmo samo v Franca Kuhača velikansko zbirko: „Južno-slovske narodne popevke“. Pesem, naj bode drugače še tako umetno dovršena, posvetna ali cerkvena, ako ima premalo melodije, ne ogreva nam srca. No, ako pa je pesem tako srečno zadeta, da služi vsem narodom enako dobro v pobožnost, — tedaj je tudi nam povoljna.

Urejene napeve za skupno ljudsko petje v cerkvi naj bi izdali „Cecilijski društvi“ v Ljubljani in v Gorici v porabo slovenskim orgljavcem. Ako bi vsako „Cecilijsko društvo“ posebej za se delovalo, ne pridemo na tem polju nikdar do sloge. Tu je treba sporazumljenja in vzajemnega delovanja za vse Slovence, a ne samo za eno provincijo. Pravi narodnjak se takega nevzajemnega početja tudi ne more z naidušenjem poprijeti.

Po tem tu navedenem načrtu prišli bi gledé cerkvenega petja — do zaželjenega cilja in stalnega vzajemnega reda. Kamer bi človek prišel, slišal bi znane cerkvene pesmi, čutil bi se povsod kakor v domačem svetišči.

Z umetnim in pretežkim petjem ne dosežemo cilja. Očitanje, da so nekateri orgljavci zato zoper umetno cerkveno petje, ker se boje dela oziroma podučevanja v petji — ni opravičeno. Večina orgljavcev pri nas na deželi je prepričana, da nima umetno petje v naši cerkvi stalne prihodnosti, zato se ne morejo za stvar prav ogreti.

Ako pa bi kdo mislil, da s takim vzajemnim

cerkvenim petjem bi zanemarjali posvetno narodno petje, rečem, da taka bojazen je prazna. Gojilo bi se oboje. Skupno cerkveno petje udomačilo bi se malo po malem celo mej Slovenci bivajočimi onkraj avstr. dežel; prav to bi bil tudi neki jez proti potujčevanju našega naroda osobito na Beneškem in Ogerskem. Na vse te okolnosti nam je treba dobro pomisliti. Te duševne hrane v narodnem in cerkvenem oziru dobivali bi dotičniki onkraj naših mej iz skupnosti našega naroda; duševna vez mej njimi in nami še bolj bi se učvrstila.

Katere ukoreninjene napake in sitnosti pa odpravimo, ako si uredimo stalno skupno cerkveno petje? O tem bi se dalo mnogo prav zanimivega pisati, osobito, kakšnih sitnostij je preostal tal ali oni orgljavec zaradi hudomušnih cerkvenih pevkinj ali pevcev. Ni me volja, spuščati se v te podrobnosti; nekoliko pa vender moram o tem priobčiti, ker spada k prašanju.

Ljudstvo pri nas je gledé cerkvenih pesmi in cerkvenega petja večinom razvajeno. Še tako lepih in pobožnih pesmi se hitro naveliča. Če ljudstvo sliši večkrat eno in isto pesem raz kor, uže mrmra, da je stara, da se je preživela, da ni več za rabo, da te več nikjer ne pojo itd. Od druge strani se zopet sliši: „Tam le v fari J. pojo skoro vsako nedeljo kakšno novo, pa kako strašansko lepo, v kvartetih, kar je nobel; pri nas pa — vedno tiste kakor lansko leto. Bolje bi bilo da bi molčali; čemu plačujemo orgljavca in tiste pevke? O, da bi ta naš orgljavec skoro kopita pobral ter mesto njega prišel drug, boljši od

Deželni zbor se letos ni odlikoval po posebno marljivem delovanju niti po izredno koristnih sklepih, a sedel je vendar čez en mesec vkup. Naši župani po deželi so večkrat oglasili; na Tolminskem so bili sprožili misel o županski shodi, na Vipavskem so pa tak shod tudi res imeli. Po nekaterih krajih so osnovali bralna društva, po drugih jih pa še snujejo; napredovali smo marsikje, nazadovali pa vendar nikjer. Torej smemo biti zadovoljni s sklepom političnega računa lanskega leta. Marsikateri zadevi so naši nasprotniki dali političen pomen proti naši nameri in volji, vendar menimo, da ne proti naši koristi.

Okoliščine so nas silile, da smo morali oglasiti se tudi v zadevah naših bratov Kranjcev, ko je bil zabel neki žurnalista metati peska v oči dobrosrčnemu narodu. Naše besede niso bile brezuspešne, zoper svojo voljo priznati je moral neki listič, da ni vse zlato, kar je on hvalil, in moral je barve zameniti. Da tudi pri bratih Kranjcih se stvari na bolje obračajo, priča nam imenovanje deželnega šolskega nadzornika in ravnatelja ljubljanskemu gimnaziju. Namesto prožnega ponemčevalca, ki je na to mesto šilil, imenovala je vlada za nadzornika nepristranskega šolnika. Torej smemo tudi za Kranjsko pričakovati boljše dni. V Istri zmagali so Slovenci in Hrvati pri volitvah v deželni zbor poreški. V Trstu se poteguje društvo „Edinost“ za pravice tržaških Slovencev. Koroški Slovenci spravili so v deželni zbor tri svoje poslance, med tem ko prej so imeli le enega. Štajerci so sijajno zmagali v kmečkih občinah ter so imeli v trgih in mestih zdatne manjšine. „Slovenskega Gospodarja“ so hoteli uničiti, a list ima zdaj več upliva nego prej. Koncem tekočega leta smemo biti torej precej zadovoljni in povsod smemo nadejati se boljše prihodnosti, ako bomo delovali previdno in složno, vztrajno in brez hrupa. Bog daj!

Grof Coronini pa nemško-italijanska ustavoverna zveza v Primorju.

(Odgovor nekemu županstvu.)

Slavno županstvo, ki nam je poslalo interpelacijo, katero smo prinesli med domačimi in raznimi rečmi v št. 51. svojega lista, se je morda zgrešilo v naslovu ter izročilo nam, kar spada v področje slavnega deželnega odbora, oziroma zbora goriškega. Tudi se je morebiti zgrešilo v tem, da je slovensko pobotnico smatralo za italijansko; zato je prosimo uljudno, naj še enkrat pogleda dotično pobotnico ter naj se do dobra prepriča, ali ima res italijanski tekst (besede), namenjen slovenski občini, ter pravilen in veljaven podpis deželnega upravitelja. To pa zaradi tega svetujemo, da ne bi delali krivice bivšemu deželnemu glavarju, vitezu dr. Pajerju, pod katerim je bilo nastavljenih več deželnih uradnikov ali poslovalcev, niti sedanjemu dež. glavarju, vzvišenemu gospodu grofu Coroniniju, ki je višji zapovednik vseh deželnih uradov.

Bivši deželni glavar velja, kakor znano, kot izvrsten zagovornik v kazenskih pravnih, izveden v postavih, njih razlaganju in porabi, kakešnega se je pokazal pri znani obravnavi pred tukajšnje c. k. okrožno sodnijo, in ne bi bil torej nikoli temu pritril, da bi se nastavili deželni posli, nezmožni deželnih jezikov in zato nesposobni za svoja mesta, ker s takim nastavljenjem bi se ne zadostilo deželnim, državnim in naravnim postavam, ki zahtevajo, da naj bo vsak posel kos svojememu poslu. Ako bi se pri vsem tem nahajali v deželni hiši iz dobe njegovega glavarjenja upravitelji, ki ne bi mogli svojim dolžnostim zadostiti

njega, tak, ki bo imel vse polno novih pesmi in boljše pevke na koru. Če se upelje skupno ljudsko cerkveno petje, te napake in sitnosti odpadejo. Ljudstvo se privadi urejenim stalnim pesmim. Orgljavec pa lahko napravi za večje praznike kak moški zbor, ako ima potrebnih močij.

Orgljavec pa je dostikrat tudi nehoté s u ž e n j svojih pevcev ali pevkinj. Ti ljudje so močno občutljivi pa tudi kaj prevzetni; čestokrat orgljavcu kljubujejo iz goli hudobije in prevzetnosti. Pusté ga na cedilu, kadar jih čaka na pevske vaje; izgovor za to imajo vedno pri rokah. Orgljavec mora rahlo in prizanesljivo z njimi postopati; ena sama besedica lahko prouzroči, da je pevski zbor razgnan. Ena sama besedica iz hudobnih ust je zadosti, in orgljavca puste na cedilu, kadar jih najbolj v cerkvi potrebuje.

O tem hočem samo dva resnična izgléd a navesti. Tam v fari S. hodijo štiri dekleta na kor pevat, a na koru se nespodobno vedejo. Gospod duhovnik in orgljavec sta velika prijatelja. Reče enkrat duhovnik orgljavcu: pevke pri orgljah se vedno pogovarjajo mej pridigo; okregajte jih. To orgljavec stori pri prvi priliki. Prva nedelja potem je bila binkoštna. Kadar zavzoni k velikej maši, pa gre orgljavec T. v cerkev na kor v nadeji, da pridejo uže pevke za njim na kor k orgljam. Cerkevnik prižge sveče, kar jih je v cerkvi. Ubogi T. postaja plah; pevke ni še nobene. Zvonček zazvončklja pri sakristiji. T. ves čmeren in preplašen prebira „simo i tamo“ po prebiralu (tastaturi). Veličasten in radosti polen je

v oziru na deželno dvojezičnost, moralo bi se reči, da pri njih nastavljeni ni bilo sposobnih prositeljev in da zato so se sprejeli. (Gospod urednik, ta je bosal! Ako potrebujem sla, ki naj bi prišel iz Gorice v Solkan v pol ure, in se mi ponujajo sami hromci, ne sprejemem nobenega, ker nobeden ne more zadostiti moji potrebi. Pa to le za izgled, gospod urednik, brez nikakega cikanja. Mario, stavec.) Ali pa je tudi mogoče, da so prosilci vsaj na videz dokazali razen posebne sposobnosti za dotični posel tudi znanje deželnih jezikov. Ako se namreč iz italijanskih obravnav pri tukajšnji c. k. okrožni sednji pravilno sklepa, da Gorica je italijansko mesto, ne vemo zakaj bi se ne sklepalo znanje slovenskega jezika pri kakem moži iz tega, da je imel slovensko mater, slovensko teto, slovenskega deda ali babico, ako se, zahteva dokaz za znanje tega jezika. (In ako se ne zahteva, velja tak mož za trdega Italijana. Stavec.) Iz navedenih razlogov kakor tudi iz tega, da bivši deželni glavar je kot tak pisal pobotnice za slovenski in italijanski denar (letna plača iznaša 2000 gl.), ne moremo misliti, da bi bil dal ou kakor koli povod italijanski pobotnici za slovensko občino, in raji menimo, da se je dotično županstvo motilo; zato prosimo, naj pobotnico še enkrat dobro ogleda.

Prav tako odločno moramo potegniti se za sedanjega deželnega glavarja, ki je v svojem srci enako pravičen obema narodnostima v deželi. Gospod deželni glavar je to narodo pravicoljubnost uže tolikokrat in tako jasno izrazil, da nikdo ne more o tem dvojiti. Ako pa gospod grof ne more vsega izvršiti, kar ima v srcu, ni on tega kriv; v to je namreč potrebna odločnost, nekaka strogost in brezozirnost v nekaterih pogledih. Mehkemu, plemenitemu srcu je pa težko, oborožiti se z jeklom, ker njemu je lastna mila, sladka, mirna beseda, kakeršne ni vreden sedanjí čas, ki napravlja spletke, sitnosti in težave poštenim ljudem.

Pomisliti je treba, da imenovanje gospoda grofa za deželnega glavarja goriškega ni bilo vsem po volji, da nekateri gospodje na visokih stopinjah v Gorici in drugod v Primorju so bili s tem jako nezadovoljni, ker jim je bil odvzet upliv, ki so ga do takrat imeli, in ker so bili njih načrti popolno prekrizani. Iz te nezadovoljnosti izvira tudi to, da nameravajo zdaj nekateri mestni kuharji, združeni z nekaterimi židi, nekaterimi italijanskimi patrijoti in nemškimi ustanovi, postaviti goriškemu mestu za kandidata v državni zbor pri prihodnjih volitvah viteza dr. Pajerja, ki se jim je prikupil z zagovorom, ki ga je imel v znani pravdi, in z načeli, katera je takrat izjavil. Mož, katerega so kot ubežnika iz svojega tabra, v besedi in pisavi zaničevali in sramotili, prišel jim je prav, ker med seboj nimajo nobenega, ki bi se upal z uspehom stopiti proti Coroninu. Uže po zadnjih dopolnilnih volitvah v mestno starešinstvo, ko sta bila izvoljena grof Coronini in monsieur Valussi, tožil je „Corriere“, da njegova stranka ni mogla spraviti v starešinstvo takih mož, ki bi imeli njeno zaupanje (à la Miha Furlani iz Lokavca), ampak da se je morala udati razmeram, ter voliti take može, ki so bili mogoči. Coronini se je namreč, kakor smo uže rekli, zameril zaradi pravičnih načel, katera je javno izjavljal, in celo na nekem mestu, ki bi moralo biti nad strankami, ki bi morale vse državljane enake braniti krivice ter pred vsem državno korist pred očmi imeti, ni priljubljen, ker ni nemški strankar. Ustavoverna nemško-italijanska zveza v Primorju grofa Coronina le trpi kot uplivenega moža, katerega se ne more iznebiti, iznebita bi se ga pa jako rada, ako bi le mogla, če se ji prej ne posreči, da ga spravi

denajšnji praznik, a T.—vi prstki vlačijo le otožne akorde iz orgeljskih piščali. Sv. maša se začne; T-ovo grlo ni za petje. Kar more, stori, a vse je hrupave barve. Po cerkvi si ljudje šepetajo, da so se pevke z orgljavcem sprle itd. Orgljavec je vsega kriv; ljudje ga obirajo in opravljajo v pričó mladine, ki zahaja k njemu v šolo.

Drugi izgled. Orgljavec M. je imel moške pevce na koru. Še precej jih je v cerkvenem petji izuril. Ti njegovi pevci pa so skupaj držali in vlekli kakor veriga. Neko nedeljo pa so se stegli s tujimi fantmi v vasi Č. Prišli so domov pijani in umazani. Orgljavcu ta dogodba ni prav nič po volji. Prvikrat, ko pridejo k pevskim vajam, se jim samo porogljivo nasmehe. Pevci so bili s tem bolj razžaljeni nego da bi jim kar naravnost kot dober prijatelj kaj očital. Prav prihodnjo nedeljo je bila oznanjena maša pri podružnici v P. Pevci so rekli, da uže pridejo. M. vzame pesmarico ter odide k maši v P. Tja je navadno prišlo mnogo ljudstva tudi iz bližnjih duhovnij. Došedši M. v cerkev pevcev nikjer ne vidi. Sam nima grla za tenor; drugi bas bi uže za silo pel, danes pa tudi za silo ne, ker ga zob boli; glavo ima z robcem zavozljano. Orgelj v tej podružnici pa tudi ni. Masa se začne, pevcev ni. Nekateri bliže njega stojeci so mu pomigovali, naj le začne, bodo uže ou lepo poprijeli. In res — začel je; a pomagal mu ni nobeden. S petjem enoglasnim pa je M. ljudi v molitvi le motil. Mej mašo pa nastane zunaj ploha z dežjem. Vse kar more se v cerkev zgneče. Zdjaj šejle

vi na svojo stran. Vsled tega se ni čuditi, če ima grof Coronini na svoji strani zalezovalca, ki išče prilike, da bi dokazal, da njegovo imenovanje za deželnega glavarja ni bilo srečno, ki komaj čaka, da bi ga spravil v zadrege in obup, da bi odstopil od svojega mesta ali pa da bi bil odstopljen.

Te homatije bile so najbrže pravi in morebiti tudi edini uzrok lanske nespravljalivosti italijanske večine v deželnem zboru gledé podpor za skladovne ceste in letošnjemu brez primere dolgemu in brezuspešnemu zasedanju tega zbora, ki je v glavnih točkah: o bolnišnici in gluhonemnici, o katerih je poročal vitez dr. Pajer, storil sklepe jako dvomljive vrednosti. Strahovanje deželnega glavarja po nesramnih židih in irredentih gre tako daleč, da so zahtevali, naj bi se z vso svojo močjo kot deželni glavar ustavil premeščenju nekega uradnika, katero je baje nameravala visoka vlada, dasi nima deželni glavar pri tem nič opraviti. Nočemo preiskovati, ali je res, kar zdaj nekateri govoré, da deželni glavar je v tej zadevi nedolžen kot jaguče; a to je pokazal, da srčnosti ni imel več kot jaguče, da bi bil zavrnil take insinuvacije (šepetanje); mirno je trpel, da so lažiliberanci. židi in ustavovorni krahovci igrali z njegovim imenom in z njegovim dostojanstvom.

Že prej so mu žugali v „Tagespostu“, „Istrii“, „Independentu“, „Corrieru“, „Triester Zeitungu“, novi „Pressi“ in ogerskem „Lloyd“, da v bodočem državnem zboru zapustijo italijanski poslanci njegov klub ter da sestavijo med seboj nov klub, ki bi izražal italijanske tendence (namere). S tem so hoteli grofa prisiliti, da bi se poprijel italijanskih sanjarij, in so ga hoteli tako spraviti na led; ako bi se namreč grof preveč nagnil na stran italijanisivov, zgubil bi upliv in zaupanje pri dunajski vladi, ki priznava v principu ravnopravnost vseh narodov in noče, da bi eden narod na škodo drugega razširjal svojo moč; ako bi se pa ne nagnil dovolj na imenovano stran, zgubil bi zaupanje italijanisivov in z njimi združenih ustavovernih Nemcev. Ker je skoro nemogoče, držati se srednje poti med takima dvema ognjema, padel bi grof Coronini gotovo v eno ali drugo teh jam ter bi si nakopal nemilost dunajske vlade ali pa nezaupanje italijanisivov in ljudstva, katero priklepajo na se, ter nemških ustavovercev.

Tega strahovanja ni bilo še dobro konec, ko so uže dobili zgore omenjeno priliko, da bi mu stavili novo past, namreč govorico o baje nameravanim premeščenju barona Rechbacha in barona Conrada. Zanimivo je, da je prišla vest o tej nameri, ako je kaj na nji, v javne liste, nemške namreč in potem italijanske, iz Trsta. Tržaške roke goriški prst je na to kmalu pisal v „Tagespostu“ ono glasovito, kakor se zdaj govori, popolnem neresnično vest o Coroniniju, katero je tudi „Soča“ omenila, da bi se namreč grof Coronini mešal v dotično zadevo. S tem so hoteli po eni strani grofa očriniti pri dunajski vladi kot njenega nasprotnika, po drugi strani so ga pa hoteli razglasiti kot svojega pristaša, ki bi jim šel na roko v njih samerah. In grof Coronini, kakor smo omenili, ni imel srčnosti, da bi bil ono vest demontiral (preklical), ker s tem bi se bil zameril nemško-italijanskim ustavovercem in onim hujskačem, ki uže tako mislijo na Pajerjevo kandidaturo za državni zbor, ako se ne spreobrne Coronini javno in odločno k njih načelom.

Iz tega kritičnega (nevarnega) položaja more rešiti vzvišenega gospoda grofa le pravičnost političnih načel in odločno njih prudarjanje brez strahu. Z mol-

(Dalje v prilogi.)

je bil ubogi M. v prav kritičnem položaji. Ljudje so ga pehali od ene strani na drugo: večkrat mu je mej petjem „tem debelim“ sape zmanjkalo; — pel je stokáje. G. kapelan pa mu je po maši rekel: kadar vas zopet kaj takega zadene — rajši molčite. Tisto nedeljo ni M. nič jedel ni pil, zato ker ga je zob stršansko bolel. Tisto nedeljo pa so se tudi domači in tuji ljudje po krčmah najbolj pomenkovali o enoglasnem cerkvenem petji.

Tačih in enačih dogoleb iz orgljarskega življenja dalo bi se mnogo mnogo navesti, — pa zadosti o tem. Naj samo še to povem, da tudi duhovnik pride lahko v težave zaradi pevcev. Nekje plačuje cerkev za petje na leto 40 gl. Ko so bili 4 pevci, so dobivali vsak 10 gl. na leto. Zdjaj sta še dva in dobivata po 20 gl. na leto ter ne pustita, da bi se sprejel kak novi pevec, da bi se jima plača ne zmanjšala. Kadar pravi duhovnik, da dobi še 3. ali 4. pevca, žugata, da odstopita. Tako pojeta vse leto le dva moža v cerkvi in če enega ni, celo le eden. Duhovnik si ne vé pomagati.

Vse tu navedene sitnosti odpadejo, ako se uređi in uvede splošno ljudsko petje v cerkvi. Pevkam ne bo treba več deliti srebernih tolarjev in ne jim kupovati svilnatih robcev; tudi pevcev ne bo treba več z vinom napajati in s smokdami gostiti; orgljavec ne bo več odvisen ni od prvih ni od družih; tudi bo zadovoljen z manjšo plačo; petje pa bo lepo urejeno in po cerkvenih pravilih zboljšano. Pomagajmo si do tega! Podčavenski.

čanjem, omahovanjem, prijateljevanjem z vseni močimi strankami z neodločnostjo in laviranjem ne pride nikamor. Njegovi nasprotniki zahtevajo, naj se popriime njih načel, ali še bolje, naj se kompromitira (zaplete) in stori nemogočega. Če bo vzvišeni gospod pravično stvar podpiral, ostane plemenit in bo zmagovalac, če tudi bi moral včasih kako požreti od svojih zakletih nasprotnikov; ako pa opusti pošena načela in bo hrepenel po tem, kako bi dopadel možem, ki so njegova nevrjedn, pade se svojega visokega stališča in postane plebejec, podoben možem, ki za denar, čast ali odliko menjujejo svoje prepričanje, kakor arajco vsak drugi dan. Vzvišeni gospod je češčen in spoštovan, dobro zapisan in odlikovan, prost onega pohlepa po denaru, ki druge slepi, izobražen in samostalen; naj bo tudi zvest pravičnim gospodarskim, narodnim, političnim, verskim načelom, stanoviten, trd in neizprosljiv v njih izvrševanju, naj se ne pogaja s innavci, kruhoborci, neznačajniki, timče naj krepko izreče svojo besedo in naj bo pripravljen, za njo tudi kaj žrtvovati, tudi prijaznost samopašnih, krivičnih, zaničljivih mož, če tudi bi bili na častnih mestih. Tak Coronini bo uzor domoljubja, moštva; takega Coronina bo morda nasprotnik sovražil, a bo ga tudi častil kot uzornega domoljuba in moža. Vemo, da ne govorimo gospodu grofu nič novega in da so to njegova načela, pa menimo, da mu bo v tolažbo in izpodbudo, ako spozna, da se v teh načelih narod z njim popolnoma ujema, da je narod na njegovi strani, ne pa na strani ustavovorne zveze.

Gospode deželne odbornike prosimo, naj podpirajo kot deželni upravitelji vzvišenega gospoda grofa, da bo s potrebno krepkostjo izvrševal svoje plemenite namene. Tega smo uverjeni, da deželni glavar priznava v svojem srci enake pravice obema narodoma v deželi in da ne odobruje takih činov deželnih poslovateljev, ki bi se ne ujemali z narodno ravnopravnostjo in koristjo dežele. Slavnemu županstvu, ki se je na nas obrnilo, svetujemo, naj pošlje dotično pobotnico veleslavnemu deželnemu odboru ali pa tudi naravnost vzvišenemu gospodu deželnemu glavarju, da poskrbi slovensko prestavo, ker Slovenec ima pravico zahtevati, da mu pišejo deželni uradi tako, kakor pišejo Italijanom, to je v razumljivem, v dotičnem kraji občevalnem jeziku, ne pa v tujščini, sicer bi nam utegnili poslati s časom še francoske, madjarske ali turške dopise.

Glas iz gornje Vipave.

„Lepoto svetá“, imenuje pesnik vipavsko dolino in sploh se govori o njej kakor o raji slovenske zemlje. In v resnici je bila lepa pokrajina, v kateri je živelo zadovoljno, moglo bi se reči imovito ljudstvo. Poleg svojega domačega zemljišča imeli so Vipavci še lepa posestva v hrenovski županiji in po Pivki, a doma v skrinji tudi še kaj trdih tolarjev. To je bilo in minulo.

Zdaj je to vse drugače. V zadnjih tridesetih letih preobrazilo se je v naši dolini vse. Komar je še znano, kako se je kedaj živelo tukaj, in vidi, kakó se živi tudi zdaj, težko mu je verjeti, da je to ista zemlja. Polje slabo obdelano, mnogo vinogradov v pušči, trava po izmolzenih senošetih takó redka in nizka, da se posestniku večkrat niti ne zli vredno kositi jo, ker mu se delo ne plača. Ljudstvo ubogo, nezadovoljno je večkrat lačno nego sito.

Vipavcu je vino najimennitnejši, dá rekli bi jedini pridelek, ker vsega drugzega tudi v srednji letini navadno ne pridelava niti za svojo potrebo. Vino mora plačati davke, posle, delavce, obleko, obutev in druge potrebe. Pravimo: vino mora vse to plačati, a kako če plačati, ako ga ni in ni. Leto za letom se ves trud obrača na vinsko trto, ali ta vže toliko let neče povračati na njo obrnjenega truda. Tudi posestniku, ki vse obdela z domačimi rokami, ne izplača se trud, a kamo li tistemu, ki obdeluje s tujimi rokami. Delavci mu v jednom letu pojedó pridelek treh let. Leta 1875 je bila zadnja dobra vinska letina, a slabih je bilo vže prej več nego dobrih, odkar je prišla bolezen na trto.

Dohodki so vedno manjši, davki in druge potrebe pa od dne do dne večje. Kmet v hudi sili prodá, kar ima. Prodal je tudi živino, večkrat tudi zadnji rep iz hleva. A zdaj revež nema živine za ral, nema gnojá, nema vozá, potem pa gospodari na pusti, izpiti zemlji. Vinarska šola na Slapu nas v resnici lepo uči, kakó je treba vinograde zasajati, obdelavati in še mnogo drugzega lepega in koristnega. Zdaj so tudi trdovratni starokopitneži in slepci pregledali in pritrjujejo šolskemu delu. Premnog bi zdaj tudi rad delal po šolskem vzgledu. Bi, ali s čim, ko dostikrat za sol trda hodi! Sila kola lomi, pravi pregovor, a v sili Vipavec prodá tudi gnoj, če tudi prav dobro vé, da bi ga njegova izpita zemlja krvavo potrebovala. Kaj če? Živ ne more pod zemljo. Drugzega nema nego pridne toké, a te ga ne rešijo gospodarske propasti, dostikrat niti stradanja ne.

Pri nas je vse vgrezlo do vrata v dolgove. Ako

so poljski pridelki dobri, prehranijo kineta do pomladi, potem mora kupovati, in ker nema denarja, dela dolg z upom, da plača o trgatvi — a te ni. Dolg ostane in k staremu priraste še nov.

Zatorej gre gospodarstvo za gospodarstvom po zlu, kmetija za kmetijo prihaja na boben. Nikjer na vsem Kranjskem ni toliko kantov, kakor v vipavskem sod. okraji. Mnogo so k naši bedi pripomogle tudi neumno visoke dóte in deli otrokom, takó da se zdaj mnogi tudi pridni sinovi premišljajo in obotavljajo prevzeti gospodarstvo s tolikimi bremení. Bolje jim je, ako gredó služít, vsaj jih ne morijo težke skrbi in kar si z delom pridobé, njihovo je. Zatorej vedno več ljudj isče dela in zaslúžka po mestih. Ako pa pojde takó naprej, kaj bode se zemljiščem? Naposled se izpremeni vse v mrtvo puščavo.

Tudi prirodne moči so nam Vipavcem neprijazne. Vedno bolj pogostoma nas tepejo vremenske neozgode in uime. Trta vsako pomlad zaróti in nam obeta dober pridelek, a potem pridejo mrazovi, rose in toče ter nam uničijo vse. Burja oglašá se vedno bolj pogostoma tudi v poletnem času in nam dela neizmerno škodo. I suša rada pritiska. Pohlevnega dežja pogrešamo poleti vedno bolj, namesto njega imamo silne nalive, ki derejo bregov, odnašajo zemljo in nam polja in senošeti zasipljejo z gruščem. Kakor poprej Belo, treba je bilo letos z velikimi stroški iztrebiti potok Močilnik in tudi Vipavo bi bilo treba urediti. Vzroke tem prikaznim vidim jaz v tem, da smo preveč posekali gozdove in da se višave zmerom bolj goliijo. Kar se je v zadnjih letih storilo za pogozdovanje goličav, je premalo in tudi še premlado, da bi moglo vplivati na podnebne razmere.

Pa kakor bi vseh teh neozgod še ne bilo dosti, pretijo nam še nove. Grozna „strupena rosa“ (Peronospora viticola) se je vže lani močno razširila, na vso srečo pa je nastopila precej pozno. Pokazala se je tudi neka posebna plesen na trtnih koreninah, ki duši in mori zlasti stare, negnojene trte — in prav teh je največ in jih bode od leta do leta več, ker gnoja je vedno menj. Vrhu vsega tega nam se obeta tudi še — trtna uš. Še te bi nam manjkalo!

Ako se nas Bog skoraj ne usmili in nam ne pošlje boljših letin, ako tudi država ne stori ničesar za nas, potem nam ne preostane drugzega, nego popustiti vse ter iti drugam s trebuhom za kruhom. Skrajnji čas je, da se kaj stori za to delavno, trezno in zmerno ljudstvo. Naj bi gospodje, katerim visoke službe nalagajo dolžnost skrbeti za blaginjo naroda, ne preslišali tega glasú, da jim jedenkrat, ako bi jih res volja bila pomagati, ne bode odmevalo izpod Nanosa: **PREPOZNO.**

Še jedenkrat o Slankamenki.

Da moram še jedenkrat o trti Slankamenki govoriti, vzrok je dopis v „Soči“ od 5. tek. mes., kateri hoče Slankamenko razglasiti kakor popolnoma nesposobno za Kanalski okraj.

Gospod izšolani vinogradnik namreč trdi, da je Slankamenka vsem raznim boleznim kakor: Oidium Tuccheri, Peronospora viticola, kakor tudi rôni podvržena, in konečno pride do sklepa, da je obnebje na Ogerskem veliko milejše, nego v našem Kanalskem okraji.

Gospod baron Babo, vodja na vinarski in sadjarski šoli v Klosterneuburg-u piše v „Weinlaube“ od 29. junija št. 26. tekočega leta o raznih trtah, ki bi bile morda za ogersko deželo sposobne in pri tem deli Ogersko po obneji na tri glavne dele, namreč: v prav gorke, srednjegorke in manje gorke ali mrzle kraje in potem za vsak tak okraj priporoča nekoliko trt, ki bi mogle tam dobro uspevati. V III. razred, namreč v kraje, kjer so vremenske razmere bolj neugodne (für geringere Ws-verhältnisse) priporoča: 1. Za brege (Hügelagen)

a) za bela vina: Slankamenko, Steinschiller, in Elbling.

b) za črna vina: Portugalko, St. Lorenztraube in Liverdon.

2. Na podnožji hribov: a.) za bela vina: Gutedel, Traminac in Silvanec; b.) za črna vina: Modri Burgundec, Müllerrebe, in Lasca. — Tako priporoča za Ogersko gospod baron Babo, kateri je v vinogradarstvu, ako ne prvi — gotovo med prvimi v vsi Evropi.

Gospod vodja Povše pa o tej trti svojim učencem narekuje tako-le: Ta dobra trta, kateri je domovina Srbija, jako je močna in trpežna; nje les je bolj jasno, nekoliko rumenkasto zelen, svitel, petdelen, na spodnji strani nekoliko valjast. Grozdje je veliko, vejasto in gostih jagod. Jagoda, ko je popolnoma dozorela, imá nekoliko ukusa po moškatu. Ona precej zgora. Za cvetja in mraza je jako trpežna; a tudi v tem se odlikuje, da nje grozdje ne gñije. Na

jednem oralu pridelava se 100 — 150 vedér vina močnega in dobrega.

Tako piše gospod vodja Povše.

Tudi gosp. Mach, vodja na vinarski in sadjarski šoli v St. Michaelu na Tirolskem, piše v „Tirol. landw. Blätter“ od 18. jan. 1883. št. 1., da je bilo prav grozdje od Slankamenke l. 1882. jako zdravo, če tudi je bila v tem letu jako slaba jesen, ker je neprenehoma deževalo, kar je povzročilo, da je grozdje zelo gnilo; a Slankamenka je ostala popolnoma zdrava. V tem letu je omenjeni zavod pridelal od Slankamenke 240 hl. mošta na hektaru, ali 139 hl. (247 vedér) na oralu.

Tudi jaz sem videl na Hrvaškem in v Slavoniji na mnogih krajih Slankamenko ali tožb o raznih boleznih, ki bi jo napadale, — nisem slišal nikdar.

Tudi na Goriškem imajo mnogi posestniki v malem številu te trte nasajene, posebno v Dornbergu, ali tožiti nisem slišal nobenega, da bi prav Slankamenko navadne bolezní nadlegovale. Vinograd gospoda župnika Kramarja v Dornbergu leži gotovo prav blizu vode Ipave, ali grozdje od Slankamenke je bilo popolnoma zdravo. — Ako se dobro spominam, dobil je gospod župnik Kramar na letošnji razstavi v Gorici odlikovanje za vino od Slankamenke.

Tudi na naši kmetijski šoli je bilo grozdje od Slankamenke gotovo med vsemi najbolj zdravo. Tudi od takó nevarne bolezní P. viticola ni takó rekoč prav nič trpela.

Da bi pa bilo obnebe na Ogerskem bolj mило nego v našem Kanalskem okraji, tukaj mislim kraje, kjer se pravi vinogradi nahajajo, zeló dvomim. Na Kanalskem še v mnogih krajih smokve prav dobro uspevajo; na Hrvaško-Ogerskem sem preživel več let, a smokve nisem nikjer videl na planem rasti, razen v hrvaškem Primorju, čomur gotovo tudi gospod izšolani vinogradnik pritrđi. — Da na dalje ta trta ne more takó pozno zaróti, razvidno je že iz tega, ker jo gospod baron Babo za mrzle kraje priporoča.

Konečno nisem jaz v „Soči“ priporočal, da naj Kanalci cele vinograde precej s to trto nasadijo, ampak pisal sem, da naj nekateri si pe nekoliko kolčij nasade, in ako se to dobro obnesó, potem naj jih pomnože. Jaz menim, ako kak posestnik nasadi kacih 50 — 100 kolčij, nima Bog vedi kacih stroškov. Gosp. izšolani vinogradnik pa že naprej svari, da naj Kanalci za Boga te trte ne sadé, ker bi bil ves trud, čas in denar zavržen. Tukej se moram v resnici gosp. izšolanemu vinogradniku čuditi, da more takó odločno govoriti o ničevnosti te trte za Kanalski okraj, če tudi ni — vsaj, kar je meni znano — niti on niti kak drugi te trte v Kanalskem okraji poskusil. Gosp. dopisniku iz Dornberga v isti številki „Soče“ reči mi je samo to, da nisem priporočal in pisal, da naj Kanalci trte, ki jim dobro rodé, zavržejo in Slankamenko na njih mesto usade, ampak da naj Slankamenko poskusijo saditi in, ker cebedin zdaj že več let slabo rodi, mogla bi ga ona zameniti. Polemika je vedno dobra in koristna v kmetijskih zadevah, samo ako je stvarna in mirna in nikdar ne strastna kakor pri izšolanem vinogradniku.

F. Žepić.

Dopisi.

V Gorici, 22. dec. — Lepo si pisala, draga „Soča“, v svoji zadnji številki o nalogi konservativnih mož v Gorici gledé občinskih in javnih zádev. Ali te gospode, ki se radi imenujejo goriške konservativce, čaka še druga imennitnejša naloga, katero morajo izvršiti, ako nočejo, da se jim bo očitalo, da sta po njihovi nemarnosti trpela veliko škodo mesto in država. Čudim se, da v tej zadevi nima konservativna stranka podpore od visoke vlade, kateri mora vender na tem ležeče biti, da se avstrijska čut posebno na državnih mejah krepi. Čudno, da Nemci, ki se radi izdajajo za državne stebre, kolikor so v dotiki s Trstom, ne prijateljujejo s konservativci v Gorici, ampak z možmi, ki zastopajo „najliberalnejša načela“. Vso hvalo zaslužijo konservativni možje, da na svojo roko in proti mnogostranskim oviram vzdržujejo in širijo državno čut. Na dolgo jim pa to ne bo mogoče, ako ne dobijo podpore od tam, od kodar jo smejo po pravici pričakovati, in ako ne obrnejo svoje pozornosti na prevažno nalogo, katero morajo začeti k o j izvrševati, ker vsaka ura, ki se v tem ožiru zamudi, more biti usodepolna za bodoče razmere na Primorskem. Na mladino obojega spola se v Gorici premalo pazi od one strani, ki bi morala pred očmi imeti blagoc države in posameznikov, a mnogo se pazi na njo od one strani, ki jej usiluje nenravna in protiaavstrijske knjige. Mladeničem se jemlje s popačenim berilom pravna čut in z zpdovin-skimi ter drugimi spisi, ki proslavljajo italijanstvo ter na vse mogoče načine žalijo avstrijsko mišljenje, od-tujujejo se skupni avstrijski dombíPvni. smo, katero

so baje pisali nekateri goriški mladeniči v Trst o smrti velikega Italijana Hermeta, rojenega Armenca, pričalo je, kako so dotičniki vneti za italijansko stvar.

Vender to ni še najhuje; veliko huje je to, da taki nenravni in protivstrijski spisi se širijo med žensko mladino. Razširjevalci takih spisov poznajo prav dobro žensko naravo in moč maternega srca pri odgoji otrok. Naj se pokvari ženska, pokvarjen je človeški rod, kajti iz maternih prs srka otrok ob enem mleko in materne čute. Čudno pa je to, da se knjige označenih vrst skupno razširjajo, kakor da ne bi mogel kdo navzeti se mržnje do skupne domovine, ako ni postal prej nenraven. Mož, ki je v teh rečeh izveden, pripovedoval je, da bi nikdo ne veroval, koliko takih knjig se v mestu raztrosi med mladeniče in mladenke, dasi se to večinom godi pod roko, ne da bi se take knjige javno naznanjale ali priporočale. Gledé nenravnosti podpirajo knjige tudi marsikateri shodi in zabave, katere niso tako nedolžne, kakor se kažejo na prvi pogled. Da tudi gledišče v tem oziru marsikedar ne zaostaja, in da so pri takih prilikah posebno galerije polne, kjer se zbira ubožnejše ljudstvo, je sploh znano.

V tem oziru čaka torej konservativne moče jako hvaležna naloga, da priskrbijo mladini poštene duševne hrane, ki ne mori duha in ne žali domoljubnega čuta. To se pa ne doseže s policijskimi naredbami, ampak z javnim postopanjem po kršanskih načelih. Upam, da se mi ne bo očitalo, da se utikam nepoklican v domače zadeve; domače zadeve je treba razpravljati, ker najprej moramo vedeti, ali je pri nas črno ali belo, potem še le smemo ozirati se drugam.

Iz Renč, dne 20. decembra. — Pred mesecem dnij začela je nalezljiva bolezen davica pri nas razsajati; umirali so otroci eden za drugim in še celo štirinajstletni fant je umrl za njo, ker so bili bolniki brez zdravniške pomoči. V mesto je bilo prepovedano nositi otroke in zdravnik niso imeli, ker klicati zdravnik na svoje stroške, je za kmeta in rokodelca preveč, in so taki, ki ne morejo prenašati stroškov. Tako je umrlo osem fantičev brez zdravnik. Dne 25. nov. zbolil en otrok za enako boleznijo; mati ne bo di lena in ne zmeče se za prepoved, nese otroka v mesto k okrajnemu zdravniku. Ta pregleda otroka, potlej pove za prepoved in naroči sam zaspanemu županstvu, naj vsako tako bolezen naznani okrajnemu glavarstvu. Hvala gre našemu županstvu, da se je potlej potrudilo še več nego je bilo treba; hvala tudi gosp. okrajnemu zdravniku, ki je hodil bolnike obiskat. Zdaj nas je bolezen zapustila in otroci ne merjejo več za njo. Bog nas obvaruj vsake kužne bolezni. Vaščan.

S Trnovega 14. decembra. — Draga Soča! Prosim te, vzemi te vrstice v svoje predale. Nepopisljivo važna reč za naše kraje se je vršila v Vituljah 13. t. m. Bila je tam neka majhna komisija ali pregled zavoljo ceste, katera se namerava delati iz trnovskega gozda do državne ceste v Šempasu ali do Vitulj. Pri tej komisiji so bili gg. Alojz Wercer, c. k. gozdnar s Trnovega, Anton Bolko, Anton Hvala, Jožef Marinčič, župan iz Šempasa, župan s Trnovega in še drugi. Pogrešal se je še g. župan iz Črnič. Tej komisiji je bil vodja g. Wercer.

Cesta se je merila od karniške trnovske ceste do Vitulj, ta črta je 5 kilometrov dolga in viša samo od 8 do 10 na sto. Od karniške trnovske ceste do Trpinovšča, do šempaskega katastra, to je do tistega zida, ki se vidi iz vse spodnje Vipave, je ta črta dolga eden in pol kilometra. To črto bi naredil gozdni urad. Od tega zida do Piščancev blizu tam, kjer se Šent Mihelci in Oseljanci delijo, je 2 kilometra dolžine. Govorilo se je, da bi še te ceste en kilometer prevzel gozdni urad, ali pa da bi podelil v ta namen 2500 gl. podpore. Od Piščancev do Vitulj je še 1 1/2 kilom. dolgoti. Ta 2 1/2 kilometra bi delale vse imenovane občine; razume se, da bližnje občine bi več zadelo nego oddaljene. Cesta od Sv. Lucije pri Šempasu do Vitulj je že zmerjena in tudi že dosti dodelana; vse te črte bilo bi le 10 kilometrov.

Ta cesta bi bila nepopisljivo koristi za Šempas, Oseljan, Sv. Mihel, Vitulje, Osek, tako potrebna, kakor ribi voda. Pa koristna bi bila tudi Črničam, Malovšam, Gojačam, Selu, Batujam, Dornbergu, Prvačini, Gradišču, Biljam, Renčam in Vogerskemu. Gorko so priporočali to cesto g. c. k. gozdnar s Trnovega, pa tudi trgovci z lesom so se potegovali za njo. Veliko korist te ceste je poudarjal g. župan iz Šempasa; rekel je, da ta cesta je tako potrebna, kakor ribi voda, da, če to dovajšimo, nam bodo naši mlajši hvaležni, še ko bodemo v črni zemlji trohneli. Pa ne samo Vipavcem, ampak tudi Trnovcem, Lokvarjem, Tribušarjem, Cepovancem, in dalje čez Špehovo brdo bi koristila ta cesta.

Zdaj je gozdni urad pripravljen pomagati, drugo leto, Bog si ga vedi, kak veter bo pihal. Zdaj je pravi čas; možje, na nogel ne zamudite nobenega dneva več, združite se hitro, da ne bode prepozno, zastoj je po toči zvoniti. Še to leto morate to delo dovršiti, torej na nogel Pogum, srčnost, ne ustrašite se

delu, ker vam bode stotero povrneno. Marca meseca se že lahko začne delati. Eden, ki dobro pozna to stvar.

Iz Komna, 12. decembra. — Staro leto hiti proti koncu in osodepolno novo leto se bliža. Društva slovenska, kjer so, po raznih krajih Slovenije pripravljajo se za splošne društvene zbere. Kmalu bodo časniki naznanjali novoizvoljene odbornike slovenskih bralnih in političnih društev, ker nekateri imajo tudi v tem svoje posebno veselje, da nahajajo svoja imena v slovenskih časnikih zapisana. In zakaj bi jih tudi ne zapisali, saj so oni navadno možje, kateri društva gojijo in vzdržujejo, da ne propadejo, saj pa tudi ni vsaka vas ali vsak trg tako srečen, da bi se v njem nahajala ugodna tla za taka društva, ki so v sedanjih časih posebno nam Slovecem neobhodno potrebna v poduk in zabavo. Zdaj pregleduje predsednik slovenske čitalnice, kjer se taka nahaja, delovanje svoje v preteklem letu in blagajnik stavi svoje stvari v red, da položi pošten račun preteklega leta občnemu zboru, in vsak od ima kaj nasreči, kar hoče pri občnem zboru predlagati.

In ti, središče sivega Krasa, ti, katerega je uže narava s tako krasoto obdala, ti, ki šteješ v svoji sredi mnogo olikanih in razumnih mož, ti, slovenski Komen, ki bi imel biti v duševnem obziru solnce, pri katerem naj bi se tudi okolišani ogrevali in razsvetljevali v narodnih zadevah, — kedaj priredi tvoja čitalnica navadni občni zbor, da se posvetujemo, na katere časnike se prihodnje leto naročimo itd.? No! Kaj me tako debelo gledaš? me li ne umeš? ali me nočeš umeriti? saj čitalnica ni drugega nego bralno društvo.

Pa prav to je, kar nam žalibog manjka in kar se mora z žalostjo zabeležiti v domači zgodovini. — Toda, slovenski rojaki! pustimo šalo na stran, razpor in nesloga in osebne mržnje naj izginejo izmed nas, saj menda ni več med nami moža, ki ne bi spoznal resnice starega pregovora, ki pravi, da „sloga jači, nesloga tlači.“ Zjednimo se, v edinosti je moč; osnujmo si bralno društvo, pravo, neobhodno potrebno domače ognjišče, kjer se bomo shajali v domačo prijateljsko zabavo in poduk. Ne dvomim sicer o tvoji goreči udanosti do slovenskega naroda, a to tudi vem, da, naj bo ogenj še tako velik in goreč, ako mu vedno goriva ne dodajemo, kmalu opeša in popolnoma ugasne. Tako tudi naša narodna čut, ako je z dobrimi časniki ne vzbujaemo in gojimo, peša in gine. Zato osnujmo si čitalnico ali bralno društvo.

Mislím, da tukaj v Komnu nam je bralno društvo neobhodno potrebno tudi zato, ker nam posameznim ni mogoče več slovenskih političnih in lepoznanjskih listov plačevati, ker se je tudi naše staaže vsled slabih letin poslabšalo. Na noge torej, rojaki! prihodnje leto naj nas uže najde združene v narodni čitalnici. Če tudi bi se za prvi začetek ne oglasilo prav veliko udov, dovolj je, da jih je nekaj, časom bode društvo bolj in bolj rastlo, ako bo le sloga in primerna požrtvovalnost med nami. To za danes v preudarek! A.

Iz Okotja, 10. dec. — (Kresovi nove vrste in drugo.) Kresovi po gorah goré! To je sicer ostanek iz neverskih časov; a imajo kresovi tudi naroden pomen. Spominjajo nas namreč onih tužnih časov, ko je divji Turek rohnél po naši domačiji ter ropal, moril in požigal. Ta čas so bili ti kresovi našim prednikom mesto telegrafa, da so tako na hitrici naznanili prihod krutega sovraga v deželo. Nu, in za to pa se še sedaj nekako veselimo kresa, ko se nam divjega Turka ni več bati. Po nekodí gre šolska mladina na predvečerje tega dne se zastavami na bližnji grič; tu neti kresove ter peje in vriska. Nu, kaj zato; saj neverniki nismo več.

A v oči me bodejo drugi kresovi, ki se pojavljajo včasih tu pa tam. Na mislih so mi pastirji, ki včasí zakurijo na hribu, blizu gozdov, pa odidejo domov. In če tudi gori 3 ali 4 dni, se vender nje-den ne zgane. Kako lahko nastanejo vsled tega požari v škodo! Saj imamo izglede, dogodke na raznih krajih. V B., v T., v St. so pogoreli gozdi vsled nemarnosti pastirjev in njih nepaznosti.

Najbrže so jim naši hribi še premalo goli; hoteli bi pripraviti na zemljevid še več „Golic, Babjih zobov, Votlih robov, Suhih plazov, Meljav itd.“ Potlej mi bote še tožili o povodnjah! Jednako se dela po listnikih nerodno, neporedno. Čuje se, da nekateri sekajo pod mero; a kedo se zgane? Nikdo. E, kaj, saj je gozda dosti! pravijo naši modrijani.

V nekem gozdu so se bili prikazali škodljivi žužki, najlepše brine kažejo rumene vrhe. Pomagaj; počisti, potrebi ta netek — mrčes! rekel sem gospodarju gozda. Uže, uže, dejal je Tomaž Kolovratnik. In reč gre dalje na slabo!... A ti? a mi? Aaa! kako je lepo dremati. Tú se jeden vzdrami, se zadere po konci, se zlekne, pa dé: E, še ni čas! In zopet: drem-ljem, dremlješ, dremlje, dremljemo, dremljete, dremljejo! Oj — človek moj! Stopi malo na Kras, prašaj moža: oča, kako je in kaj je? In čul bodeš: tudi mi smo imeli nekedaj gozda zadosti, a sedaj — za Boga miloga eto ti, glej! In čul bodeš, da so

potomci slabo hvaležni prednikom lenim, nemarnim, neskrbnim, ki so znali le gozde črtiti in „rovitati“, ta hitro, drugi naglo. Jednaki vzroki imajo navadno jednake učinke. Tudi tebe in vas potomci ne bodo blagoslovljali, če se kolo ne obrne drugače! Na vaše besede: „E, saj imamo dosti gozda!“ odgovorjam: pride ura spoznavja, pride čas obžalovanja. P. K—an.

Na Koboridskem, 15. decembra. — (Kar je lepo, ni nikoli grdo!) Po dolgotrajni odsotnosti dospel sem spet v koboridski trg. Marsikaj mi je bilo novo v njem. Po zunanjem soditi se res sme prištevati Koborid mej prave narodne trge; kako je v istini, mi ni znano. Pred leti, ko sem potoval tu mimo in skozi in zopet nazaj, naletel sem včasí na neke čudne pogreške na stenah, in ti so bili nemški! A zdaj dobili so zidovi po vsem drugo lice. Ne najdeš več tu: Gruntar Sohn, Rösslein, Gemischte; namestu tega so Ivancič, Konjič, Zlata zvezda. Da, celó hiše s c. k. podobami so slovenske, ali vsaj utrakvistične (imajo tudi slov. napis!) Čast Koboridcem, le naprej! Le zaspati nikar: sovražnik je blizu, napravite trdnjavel

Tudi dalje gori za Sočo sem videl nekaj sprememb. Slovenski napisi pomaljšajo svoje glave vedno bolj izza voglov. In tudi na trgu so osnažene stene v znotrajnih prostorih. Korak, korak za korakom! Prav! Izbršite madeže in maroge z narodnega telesa, da se vam ne bodo rogali! Upati je, da bode vedno bolje, ker nagibajo se „nemštva stebri stari!“

Tudi v L. bi bilo čas, da bi se „medvel“ zakopal — zakril. Obljubljeno je: kedor pa obljubi, se zadolži! Skrbí, da obljubljeno izpolniš, da se oddolžiš! Ne maži si več dalje častite brade s tujim maslom! Mož beseda! kar obljubiš, naj ti sveto bo! B—ič.

Pri Soči, 7. decembra. (Čuvaj se vlaške roke!) Pravljica veli, da so nekdanj Vlahi nosili zlato v sklenicah iz Trente in izzad Krna. V naših gorah je rude dovolj; samo da ne zna vsak dobiti je, kakor oni zvití Benečani. Tako nekako se bere v „Zlatorogu“. V dokaz, da so one besede resnične, čem podati neki dogodek. Okolo l. 1872. ponudilo je bilo državno oskrbníštvo Trentarjem gozda na Veliki planini in Prisenku v odkup. A Trentarji niso zmogli zneska 700 gl. Kedor pozna razmere, jim tega ne zameri. Drugače bi sodil o Bolčanu: videl je, vedel je, molčal je! S kratka, oni lepi gozdi prešli so pozneje v last Kranjskogorcem.

A njim so ti gozdi zelo z nerok; le s težavo morejo pripraviti oni les v denar. Za to so se letos pogodili z nekimi Vlahi, da jim odstopijo one gozde za 12.000. In ti poslednji nameravajo napraviti v Trenti tvornico, posekati les, zmleti ga ter prenašati v vrelah (zaključih) do Bolca in odtod dalje.

Kaj za to? Pride ura! Zopet je imel zdaj Bolčan priliko, pridobiti si one gozde; saj les tako kravo potrebuje. (Trentarja sem uže zgoraj opravičil po večjem.) A zopet je prilika ostala neporabljena. Kaj bo? Uže zdaj v Soči za Bolčana ni več lesú, čakati bode moral novega prirastka. Kaj bode? Uže zdaj se ljudje boje onega časa, ko se bodo za drva pulili v B—i; nekedó je dejal, da bi tedaj ne hotel živeti. Ali ni bilo mogoče, da bi bili one gozde rešili iz rok ptujcev? Ura zamujena se ne vrne! Kedor ima čas in priliko, naj se ne očaja. Premisliti je treba in preudariti, potem pa prijeti in držati. Pazljivi ohrani pravice — ima korist! L—ec.

Iz Rablja, 5. dec. (Raznotero.) Ta kraj je sicer nemšk, vender pa tudi za nas znamenit, ker se tu preživi mnogo Slovencev. Ti so: sosednji Strmčani, Ložani, Bolčani, Koritničani, Sočani in Trentarji. V gmotnem obziru imam tedaj hvalliti ta kraj. Dasi tu ni videti ni polja ni njiv, vender dobivajo ljudje gotov zaslužek v tukajšnjih rudokopih. Jeden teh je cesarski, a drug privaten g. Schnablgerja. V naravnem obziru se ne morem izjaviti tako pohvalno; nu, pa saj to velja v vseh tvornicah spleh. Tudi v zdravstvenem obziru to delo ni dobro; za naše dolinarje uže celó ne. Dobro je to, da so jim zdaj prepovedali uživati „gajst“. Prašajte jih: ali ubogajo? Poleg tega imajo tudi dobrega zdravnik g. M., ki je tudi drugje v dobrem imenu. Zopet dokaz, da si je treba spoštovanje in zaupanje pridobiti z delom, trudom in pristojnim ravnanjem, kajti kar tako izsiliti se spoštovanje ne dá! V narodnem obziru tudi nima R. posebno dobrih plati. Nekojí se naučé moreda pri delu prav toliko ptujščine, da menijo, da so zrasli za nekaj pestov, slovensčina tu nima veljave. Vender na neki krmi je čitati tudi slovenski napis, ki se glasi: „Ne hod' naprej, prijatelj moj, pri dobri kaplji tu postoj, Tu vince se prileže, se kruha kos odrežel!“

Pravijo, da se imati zidati še dve trdnjavici tu blizu: jedna na Predelu, na koroški plati, a druga pa za jezerom rabeljskim. Prav! Vlahu zobé, a našim ljudem — zaslužka! M—v.

Politični pregled.

Državni zbor je nastopil božične počitnice. V seji gosposke zbornice 19. t. m. je minister-ski predsednik naznanil najvišji cesarski odlok, da je drž. zborovanje preloženo do 20. januarja prihodnjega leta.

V zadnji seji se je bavila poslanska zbor-nica z došlimi peticijami sladkornic na Češkem. Češke sladkornice so do lanskega leta na ino-zemsko, posebno na Nemško izvažale svoj izde-lek, ki je zelo obdačen. Ali v novejšem času prideluje se sladkorja mnogo tudi na Nemškem in se ga ne izvažuje več toliko iz Avstrije; za-to mu je cena tako padla, da se njegovo izde-levanje skoro ne izplača, in da vsled tega mar-sikatero sladkornico čaka denarni polom. Zato je drž. zbor posebno na prigovarjanje čeških poslancev sklepil resolucijo do visoke vlade, naj v kratkem predloži zboru načrt postave o novem obdačenju sladkornic. V tej seji bil je sprejet tudi predlog, da se davek odpiše koj onim vi-nogradom, katere bi trtna uš poškodovala in u-ničila. Gosposka zbornica je v seji 19. t. m. po nujnem obravnavanju, kakor ga sploh dopu-šča hišni red, sprejela postave o naboru voja-kov za l. 1885, o podaljšanju izjemnih sodnij za Kotorški ekraj v Dalmaciji, o odpravi po-rotnih sodnij za Dunaj in Klosterneuburg ter o pobiranju davkov do konec marca prih. l.

Zarad anarhističnih izgredov okolo Dunaj-skega Novega mesta je skupno ministerstvo iz-dalo ukaz, da tudi v tem okraju za leto dnij za nekatere zločine prestanejo porotne sodnije.

Razgovor o ogerskem proračunu za l. 1885 kaj počasi napreduje, posebno proti napadom skrajne levice morajo se razni ministri pogo-stoma braniti in zagovarjati. To dolgo ragovar-jenje je tudi krivo, da obe drž. zbornici ne mo-reti rešiti proračuna do novega leta, in da se je moralo ministerstvu dovoliti pobiranje davkov do konec februarja. Odsek, ki je bil voljen za-rad preustrojbe gosposke zbornice, je tudi zgo-tovil in uže predložil svoje poročilo. Ta postav-ni načrt sprejme po ministrovih želji gotovo tudi poslaniška zbornica; ali kaka osoda ga čaka v gosposki zbornici pred magnati in cerkvenimi dostojanstveniki, je drugo vprašanje, ker staro plemstvo neče si pustiti kratiti zgodovinskih, za-gotovljenih pravic.

Tudi hrvaški zbor bode imel, kakor govoré o tem dobro podučene ogerske novine, pred no-vim letom še dve seji, da dovoli pobiranje dav-kov za prvo četrletje 1885.; snide se 29. t. m.

Skoro se je že mislilo, da bode na Itali-janskem koleri konec, ali kar naenkrat se je zo-pet prikazala v provinciji Salerno, kjer je v edni občini zbolelo 15 oseb. Zdravniki sploh trdé, da se zna čez zimo ta morilka le potuhnuti, ali da bode na mlado leto in po leti razsajala po celi osrednji Evropi. Bog nas varuj!

Kar je bila francoska kamora poslancev pri ministerstvu za bogočastje pristigla nadškofom, škofom, kanonikom in bolnišniškim kuratom, pri-volil je za letos zopet francoski senat.

Domače in razne vesti.

P. n. gospode naročnike, ki so z let-nino za tekoče (ali morda še za preteklo) leto na dolgu, zopet uljudno prosimo, naj se spomnijo svoje dolžnosti ter naj nam pošljejo po poštnih nakaznicah zneske, katere nam dolžujejo. S koncem leta morali bi skleniti in poravnati račune v tiskarni, pa ne mo-remo, ker imamo skoro več zastankov nego prijetkov. Uže se bojimo za klobuk, ko gremo mimo tiskarne, in ako ne pojde bolje z uplačevanjem, bomo morali ogibati se popolnoma nunske ulice, v kateri ima ti-skarna svoj sedež. Naj bi vsi gospodje naročniki po-snemali naše uredništvo, ki ne daje le to, kar je obe-čalo in dolžno, ampak včasih še kaj na vrh, in ki ne izdá še le po preteku leta vseh 52 številki na enkrat, temveč vsak teden sproti po jedno. Zadnje letošnje številko izdalo je uže danes s prilogo, da bodo imeli gg. naročniki in njih prijatelji o božičnih praznikih primernega berila, kar jim bo gotovo ugajalo. Naj bi se tudi gg. naročniki spominjali lista ter poslali mu za praznike in novo leto obilno naročnine, ki znaša

za pol leta 2 gl. 20 kr., za vse leto pa 4 gl. 40 kr. Vsem p. n. gospodom naročnikom, katerim ne bomo mogli letos več pisati, voščimo uže danes prav vesele božične praznike in srečno novo leto!

Goriška čitalnica priredi prihodnjo soboto, 27. t. m., ob 8. uri zvečer veselico brez programa v svojih prostorih. Društveni udje in povabljeni gostje naj blagovolijo priti v obilnem številu, da bodo videli, kakšna je taka veselica. Prepričani smo, da žal jim ne bo.

Odbor goriške čitalnice sestavi se je tako le: predsednik vitez dr. Tonkli, podpredsednik profesor Jakop Čebular, denarničar Ivo Pirjevec, tajnik Franc dr. Kos, knjižničar in gospodarnik Franc Kožuh, pe-vovodja Ivan Mercina, odborniki: Ivan Berbuč, Ernest Klavžar, Anton Šantelj, namestnika: Franc Sivec, Hilarij Zorn.

„Slovensko bralno in podporno društvo v Gorici“ bo imelo prihodnjo nedeljo, 28. t. m., ob 2 urah popoldne v društvenih prostorih svoj letošnji občni zbor. Iz tiskanega poročila, ki se je razposlalo udom, povzemamo, da šteje društvo 380 udov, da je imelo v preteklem upravnem let 1389 gl. 27 kr. do-hodkov, stroškov pa 911 gl. 47 kr., tako da je ostalo konec leta gotovine 477 gl. 80 kr. V hranilnici je imelo društvo 30. nov. t. l. naloženih 1230 gl. 29 kr., v blagajnici pa 197 gl. 80., kr., vkup 1428 gl. 09 kr. Vidi se, da društvo lepo napreduje; Bog daj uspeha tudi dalje. Vse društvenike uljudno vabimo, naj se udeležijo v obilnem številu občnega zbora, ki bo imel navadni dnevni red.

„L'Eco del Litorale“ odgovoril je na naš u-vodni članek v zadnji številki tako le: „Soča“ od petka je prinesla dolg članek o našem „Circolo cat-tolico“ in o našem listu ter spušča posebno na zadnji ostre pušice. Ne štejemo se dolžne izpovedati svojo vero vsakemu, kdor koli nas pride prašat po nji. Na-ša katoliška in avstrijska čut je dovolj znana in gleda z vsake strani našega lista. Vedno smo zagovarjali z živo močjo in z daljšimi boji glavne koristi ali splo-šne katoliške koristi in posebe one naše dežele, in želimo, da bi drug delal kakor mi in več ko mi.“ — A ko bi slovenski list resno prašal konservativno gla-silo, kakih nazorov se drži v svoji pisavi, moglo bi mu odrekati odgovor na to le tedaj, ako bi smatralo slovenski list za pruniček, s katerim bi ne bilo častno spuščati se v dogovor, kakor sodijo nekateri italijan-ski poedinci, posebno z onkraj meje pa tudi iz Lo-kavca in Grgarja, gledé slovenskih oseb. „Soča“ pa ni prašala „Eca“ po njegovem veroizpovedanju, ker mu je bere na čelu, in tudi ni pričakovala odgo-vora v tem smislu. Tim manj je dvomila nad njego-vimi katoliškimi in avstrijskimi načeli. Izjavila pa je svoje mnenje, da Gorici bi konser-vativno glasilo več koristilo, ako bi bilo manj sve-tovno, pa bolj mestno, ako bi bolj redko pou-darjalo splošna načela, pa bolj pogosto obra-čalo ja na goriške razmere in dogodke. Prvo je dobro, a drugo je boljše; obo naj se stori in drugo naj se ne opusti. Učimo se od nasprotnikov. Kako dela „Corriere“? On govori o vsaki šivanki, ki se v Gorici zgubi, in zna privezati na najmanjšo nit-ko svoja „najliberalnejša načela“. Zato ga imajo mnogi za mestno glasilo, ker o vsem govori, in ker mesi v vsako klobasico svoja načela, poizvedujejo meščani iz njega mestne novice in ob enem srkajo polagoma in skoro nevedé „najliberalnejša načela“. „Corriere“ pa v resnici govori o vsem, in s kako predrznostjo? ka-keršna je le židu in samosvestemu klepetcu lastna. Ta stanovitost in odločnost v načelih, ta ne u-strahšenost in doslednost v njih razširjevanji, ta popolna zavednost gledé zadnjega konca in do-beršna umetnost, ki zna vsemu javnemu živ-ljenju in posameznim dogodkom pritisniti pečat „naj-liberalnejših načel“ ali vsaj vzeti jih za povod, da ponovi svoje vedno iste nauke, katerih nikakor ne o-dobrujemo, — pridobile so „Corrieru“ pristašev in jih še pridobijo, ker ta list ima nasprotnike po našem mnenju bolj v načelih nego v preračunjenem delu za načela. Ob enem podpirajo „Corriera“ v njegovem prizadevanji javne in privatne naprave, katere so iz-pulili konservativcem iz rok, ko so spali in sladko sanjali o prijateljstvu z liberalnimi prvaki, ki naj bi morda pomagali o dani priliki po lestvi navzgor ali ki naj bi vsaj ohranili prijazen nasmeh za može, ka-terim je ljubši mir od dela in zamere. Zadnji čas je, da se oklenemo vabila viteza dr. Doliaca; ako ostane njegov klic glas vpijočega v puščavi, je Gorica kon-servativizmu izgubljena, ker liberalne vezi so jo uže tako oklenile, da marsikateri sicer dober meščan nehoté in težkega srca pripušča, da ga zlorabijo za povišanje liberalne slave, med tem ko skoro ni dobiti moža, ki bi odločno in neustrašeno poudarjal „Ecova“ načela proti „Corrierovi“ povodnji. Konservativci, čaka vas velik odgovor, ako prepustite mesto, da se zgubi v liberalno vrtoglavost. Na podlagi keršanskih načel, katera skupno poudarjamo, moremo se zjediniti in v bran postaviti pogubonosnemu delu z druge stra-ni. Kdor ima pogum in dobro voljo, delati in boriti se, kakor je prav, za keršanska in „domoljubna načela, zaj ne odteguje svoje pomoči. Čas je kratek; ura za-mujena se več ne vrne.

Red za prevažanje mrličev iz mesta na pokopališče, ki ga je sklenilo mestno starešinstvo go-riško, vzbuja med meščanstvom vedno večjo nevoljo, ker kaže premalo spoštovanja (pijetati) do ranjkih in ker odločuje pot deloma po ozkih ulicah in po takih, v katerih se nahaja večji del goriških učnih zavodov, katerim gotovo ne bo ugodno, da bodo slišali zdaj pa zdaj pod okni mrtvaški spreved.

Obrtniška nadaljevalna šola v Gorici od-prla se je preteklo nedeljo z izbrano slavnostjo. Ker podpirati ono šolo razen mesta tudi država in dežela, smemo pričakovati, da se bo primeren ozir jemal tudi na slovenske rokodelske učence, ki potrebujejo nadalj-nega poduka.

Monsignor Glavina, škof tržaški, ki je bil ukazal, naj se slovenski otroci v škodnji podučujejo keršanski nauk v slovenskem jeziku, ker italijanskega ne razumejo, je zgubil pravdo v deželnem šolskem svetu tržaškem. Stvar s tem ni še končana, ali zani-miva je taka razsodba na vsak način. Deželni šolski svet je državna ustanova, podrejena visokemu c. k. ministerstvu za uk in bogočastje, katero oskrbuje zdaj vzvišeni gospod baron Conrad-Eybesfeldski.

Koze zatrosile so se v mnogih vaseh po Krasu, kamor so se zanesle iz Trsta. Župane dotičnih vasij opozarjamo, da imajo dolžnost, naznaniti vsak slučaj kužne bolezni c. k. okrajnemu glavarstvu, oziroma okrajnemu zdravniku.

„Narodni dom“ ljubljanski vzbuja med Slo-venci vedno večje zanimanje, posebno zdaj, ko se bli-ža srečanje njegove loterije. Goriška čitalnica vzela je 10 sreček, tako tudi „Soča“. Nadojamo se, da ro-jaki segnejo še zadnje dni [po srečkah, kajti zrebanje bo uže 31. t. m.

„Zlatá Praha“, ilustrovan lepoznavski list, izhaja v češkem jeziku v Pragi pod uredništvom pi-satelja Ferd. Schulza. V teku enega leta pridobil si je ta tednik splošno priznanje po izvirnosti svojih spi-sov in po mnogovratnih krasnih ilustracijah, katere donáša. Cena mu je primeroma jako nizka, za vse leto 9 gl. 50 kr., za pol leta 4 gl. 75., za četr leta 2 gl. 38 kr. Slovencem, ki se bavijo s češkim berilom, ali ki bi se z njim radi seznanili, toplo priporočamo ta lepoznavski list.

Listnica uredništva: G. dopisniku iz Trsta: danes ni bilo mogoče. — G. dop. ne s Krasa: uže stavljeno, a morali smo odložiti.

Št. 307E.

Oznanilo.

Zarad sklepanja računov za leto 1884. bo **hranilnica zaprta od 2. do vštveši 16. januarja 1885.**

Opravila glede zastav pri zastavljavnici se bodo vršila omenjene dni kakor po navadi.

Ravnateljstvo zastavljavnice združene s hra-nilnico.

V Gorici, dne 2. decembra 1884.

Ravnatelj.

D. LOVISONI.

?? KJE ??

se kupi dobra zimska suknja za 11 do 38 gl.
" zimska obleka za 11 do 30 gl.
" zimske hlače za 4.50 do 10 gl.

!!! SAMO !!!

v veliki zalogi **Ignacija Steiner-ja** v Gorici nasproti škofiji.

Tam se dobijo tudi na povoljno izbiro go-tove obleke za dečke od 1 leta naprej, nepre-močljivi plašči za dež, kamaše za gospode z me-šanine, usnja, kavčuka in bukovine, zbirka blaga vsake vrste, izdelovalnica za napravo obleke po meri.

Dalje so na izbiro plašči za gospe, Wather-proof, Paletot, Sacco, Dolman, muš.

Za Gorico edina zaloga izvirnih volnenih srajc, jopic itd. dr. G. Jaeger-ja.

Kar se ne prilega, se z radostjo zameni.

Čudovite kapljice

Sv. Antona Padovanskega.

To priprosto in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besedi, da se dokaže njihova čudovita moč. Če se le rabijo nekoliko dni, olajšajo in preženejo prav kmalu najrdovratneje želodčne bolezni. Prav izvrstno vstrezajo zoper hemorojde, proti boleznim na jetrih in na vranici, proti črevesnim boleznim in proti glistam, pri ženskih mesečnih nadležnostih, zoper beli tok, bojazn, zoper bitje sreater čištno pokvarjeno kri. Ono ne prežnja samo omenjenih bolezni, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo.

Prodajajo se v vseh glavnih lekarnicah na svetu; za naročbe in pošiljave pa edino v lekarnici Cristofolotti v Gorici, v Trstu v lekarni C. Zanetti in G. B. Rovis in v lekarni Alla Madonna v Korminu.

Ena steklenica stane 30 novcev.

Gospod B. Fragner v Pragi!

Hvaležnosti navdan spoznam za svojo najsveteljšo dolžnost, Vam naznaniti, da se je dr. Rosov zdravilni balzam, kterega ste mi poslali pri moji sedemletni hudi bolezni na čutilcih in slabem prebavljanju prav posebno dobro obnesel, tako da sem že opolnoma zdrav. — Že celo leto nisem mogel opravil svojega poklica opravljati, 6 mesecev bil sem v dunajski bolnišnici — pa vse ni nič pomagalo, — samo to čez vse dobro zdravilo me je rešilo mojega hudega in nesterpljivega trpljenja. Zato raj sprejmite mojo najgostejšo zahvalo in prošim, pošljite mi še 2 steklenici dr. Rosovega zdravilnega balzama.

St. Ejid am Neuralt (v Nizé Avstr.)

Cajetan Strohmayr l. r.

Nagia in gotova pomoč za želodčne bolezni in njih nastopke.

Ohranitev zdravlja

je odvisna zgolj od ohranitve in pospeševanja dobrega prebavljanja, ker ta je glavni pogoj zdravja in telesnega in dušnega dobrega čutenja. Najbolj potrjeno **DOMAČE ZDRAVILNO**, prebavljanje vročine, doslej primarno mešanje krvi, odpravi pokvarjene nezdrave krvne dele, to je uže več let sploh znani in priljubljeni.

dr. ROSA življenski balsam.

Napravljen iz najboljših, zdravniško najkrepkejših zdravilskih zelišč, potrjen in poseben kakor gotova pomoč pri vseh slabostih prebavljanja, posebno pri prejedanju, po kislem dispečim riganju, napenjanju, bluvanju, pri bolečinah v telesu in želodcu, želodčnem krču, prenaslanju želodca z jedmi, zasliženju, krvnem navalu, hemeroidah, ženskih boleznih, boleznih v črevih, hipohondriji in melanholiji vsled slabega prebavljanja; on odvrta vsa delavnost prebavljanja, dela zdravo in čisto kri in bolno telo dobiva zopet poprejšno moč in zdravje. Vselej to izvrstno moč je postal gotovo in potrjeno ljudsko domače zdravilo ter se sploh razširil.

1 steklenica 50 kr., dvojna steklenica 1 gl.

Na tisoč pohvalnih pism lahko vsak pogleda. Pošlja se na frankirana pisma proti povzetju zneska na vse strani.

SVARJENJE!

Da se izognejo neželjenim napakam, zato prošim vse p. n. gg. naročnike, naj povsodi izredno dr. Rozov življenski balsam iz lekarni B. Fragnerja v Pragi zahtevajo, kajti oparil sem, da so naročniki na več krajih dobili neuspešno zmes, ako so zahtevali samo življenski balsam, in se izredno dr. Rozovega življenskega balzama.

Pravi dr. Rosov življenski balsam

dobi se samo v glavni zalogi izdelovalca B. Fragnerja, v lekarni „K. r. v. orlu“ v Pragi, Eke der Spornergasse Nr. 205-3. — V GORICI: G. Cristofolotti, lekarničar; G. B. Pontoni, lekarničar; R. Kurner, lekarničar. A. de Girioncoli lekarn. V OGLEDI: Damaso d'Elia. — V TRSTU: P. Prendini, lekarničar; G. Foraboschi, lekarničar. J. Serravallo; Ed. de Leitenburg, lekarničar. Ant. Suttina — V ZAGREBU: C. Arazin, lekarničar.

Vse lekarnice in večje trgovine z materijalnim blagom v Avstro-Ogerskeji imajo zalogo tega življenskega balzama.

TAM SE TUDI LOBI:

Pražko domače mazilo zoper bule, rane in vnetje vsake vrste.

Ako se ženam prisa vnamejo, ali stedijs, pri bulah vsake vrste, pri surih, gnojnih tokih, pri črvu v prstu in pri nohtanju, pri izležah, oteklinah, pri zmaščeni, pri morski [mrtvi] kosti zoper revmatične oteklino in putiko, zoper kronično vnetje v kolenskih, rokah, v ledji če si kdo nogo spahne, zoper kuga odesa in potne nogo, pri tiskopu in rokah, zoper lišaje, zoper oteklino po giku macesov, zoper tokče rane, odprte noge, zoper raka in vneto tola in božjega zdravlja, ko to mazilo. Zaprte bule in oteklino se hitro odpravijo; kjer pa ven teče, potegne mazilo v kratkem vso gnjivo na-se, in rano odpravi. — To mazilo je zato tako dobro, ker hitro pomaga in ker se po njem rana prej ne zaceli, dokler ni vsa bolna gnjiva ven potegnena. Tudi zabrani rast divjega mesa in obvaruje pred snetom (črta prisadom); tudi bolečine to hladilno mazilo potiši. — Odprte in tekoče rane se morajo z mlačno vodo umiti potem se le se mazilo na nje prilepi.

Škatljice se dobodo po 25 in 35 kr.

Balsam za uho.

Skušeno in po mnogih poskusih kot najzanesljivejše sredstvo znano odstrani naglušnost, po njem se dobi tudi popolno uže zgubljen sluh. 1 sklenica 1 gl. a. v.

SAME NOVOSTI

ZA BOŽIČ IN NOVO LETO.

V prodajalnici papirja M. Coppag-a (prej E. Seitz) v semenških ulicah št. 12 nabaja se velika zbirka najlepših rečij, primernih za dani o božiči, novem letu in imendanah.

Voščilni listi v slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku; kakor tudi lepa in velika zaloga kinčane pisemskega papirja, vse najnovejših vrst iz poglavitnih domačih in zunanjih tovarov, dalje lične mape, papeterije za pisarne, vezane v platno, usuje in zamet. Nabaja se tam tudi lepa zbirka mošnjic, vizitnic in listnic, malih in velikih, finih in navadnih, in nešteti drugih rečij za pisarnico.

Imenovana papirarnica ima tudi bogato zalogo raznih in lepih koledarjev, navadnih, finih in ilustriranih v obliki listnic, tabel, bloka in knjige v slovenskem, italijanskem in nemškem jeziku.

Vedno dobro založena zbirka kupčijskih zapisnikov, prepisnih knjig in prepisnih strojev.

Vse po najnižih cenah.

Vkup 10.000 dobitkov

I srečka I goldinar a. v.	KINCSEM-SREČKE		II sreček IO goldinarjev a. v.
	1. glavni dobitek goldinarjev		
50.000			
2. glavni dobitek 20.000		3. glavni dobitek 10.000 gl. a. v.	
se dobivajo v			

dalji dobitki 5.000 gold. 3.000 gold.	LOTTERIE-BUREAU des UNG. JOCKEY-CLUB Hatvanergasse BUDAPEST National-Casino kakor tudi v vseh menjalnicah, tobakarnah in loterijskih kolekturah.	dalji dobitki 2.000 gold. 1.000 gold.
---	--	---

Vsak dobitek se izplača v gotovini.

Najboljša obramba proti koleri,

katera bi ne smela v nobeni hiši manjkati, je obče dokazana in izvrstno priznana

ŠUMAVSKA GRENCICA

(Böhmerwaldbitter)

iz lekarnice „k črnemu orlu“ imenovane v Plau-u na Češkem.

Ta služi posebno dobro pri slabem prebavljanju, pri studu jedi, slabem želodcu, pri napenjanju in riganju, bljuvanju itd., po zavžitih mastnih ali napenjačih jedi, na potovanju, na suhem in mokrem, na lovu in na polji, za torej se sme bolnim na želodcu pomorščakom, potovalcem, gozdarjem, gospodarjem silno priporočati. Dobiva se v steklenicah po 50 kr. in po 1 gl. v glavni zalogi za Gorico pri g. Cristofolottiju, lekarničarju.

Bolezni v želodcu (krč ali druge bolezni), ako jedne diši, smrdeto sapo in slaba usta stud in bluvanje, hemeroidične bolezni odpravi gotovo.

jeruzalemski balzam,

ki je, narejen iz rabarbarine korenike, jako krepilnega upliva, boljši ko vse druge medicinične sestave in skrivne mešanice.

Dobiva se edino le v lekarni
G. B. PONTONI-JA

„pri dveh zamorcih“ v Raštelji v Gorici.

Zaloge so: v Korminu v lekarni pri Materi božji, v Tolminu pri E. Paliski in v Trstu pri G. B. Rovisu, lekarji.

ALOJZIJ BADER

svečar v Gorici, na Travniku prodaja

VOŠČENO PLATNO ZA ALTARJE,

ki je prevlečeno s pravim bučnim voskom, kakor zahtevajo cerkvene določbe. Blago pristno in dobro; cena prav nizka.

ANTON POTATZKY

V GORICI

obilna in mnogovrstna zaloga norimberskih, galanterijskih, malih reči in igrač

na debelo in na drobno.

Največi izbor blaga za raznoščke (navzarje), kramarje, črevjarje in krojače, potem molkov, svetih podob itd. dišav, mil itd.

Posebnost:

VRTNA SEMENA

najodličnejših plemen.

PRODAJALNICA: Gorica, via Rastello št. 7 nasproti c. k. loterijski kolekturi.